خلق کتابلری :
عدد
١

Lutfi, Behrām

قانلی کتاب

Kanlı kitab

روم ایلینک دردلری

محرری

بهرام لطفی

مدخل

ماکدونیانک انقراضی ناصل باشلادی ؟ — بلغارلر .. — برلین معاهده‌سی . — بلغارستانده چوریلان فرلداقلر — اصلاحات پرده‌سی آلتنده اختلالجیلر ، باربارلر ، خونخوارلر دوری .. — حکومت ایچنده حکومت — قومیته‌لر آره‌سنده اختلاف — قانلی اختلاللر — بلغارستانک وضعیتی و دول معظمه — باب عالی ، حسین حلمی پاشا و عبدالحمید — عثمانلی ضابطانی وچته‌لر — وطنک منابع ثروتی ناصل محو ایدیلیوردی ؟ بز وفرانسزلر — یکی فکر ناصل اویاندی — عبدالحمیدک صوک کونلری — ایچمزده‌کی مفسدلر —

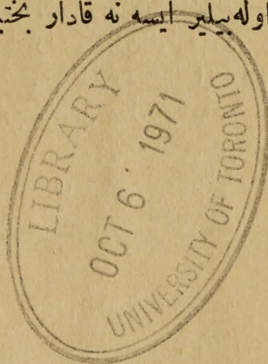
طابعی : چفتجی کتبخانه‌سی
باب عالی قارشیسنده ، نومرو ٤٩
استانبول

الآن یونانستان و صربستانده أسیر

اولان محترم رفقامه :

هپمزی حار وفیضکار آغوشنده تربیه وحفظ ایدەن مناستر دارلمعلمیننك أسکی وبویوك بر برادری صفتیلە اشبو اثریمی سزلره ، سزك پاك وقیریلماز وجدان وشجاعتکزه اتحاف ایدییورم ، عاجز اثرم ، روم‌ایلی‌ده یاشایان تورکلك حیاتمزی خاطرلاتمه‌یه وسیله اولورسه ، روم‌ایلی دردلرینك بر خاطرۀ تاریخیه‌سی اوله‌بیلیر ایسه نه قادار بختیارم ! . .

معلم : بهرام لطفی

منظومۀ افکار مطبعه‌سی

روم ایلی نك دردلری

ماکدونیانك انقراضی ناصل باشلادی؟

ماکدونیا انقراضی، مختلف ملتلرك یکدیکریله مصادمه سندن باشلادی. بومسئله‌یی احداث ایدن اسباب روملرك «مه‌غالو ایده آ»یی تعقیب ایتمسی ، بلغارلرك ، ماکدونیا بلغارلرینی حمایه ایلمسی ، صربلرك کندیلرینه اطه‌لر دکزی طریقنی اچمق ایچون ماکدونیا اسلاولریله مجادلات دائمه‌ده بولونمسی، اولاحلرك کندی کندیلرینه بر ملیت تشکیلنه غیرت ایلمریدی .

آره یرده متضرر اولان وارسه ، اوده بو اراضی‌یی حق فتح اوله‌رق صاحب اولدیغی حالده اداره‌سزلکی یوزندن هر دقیقه دوچار مشکلات اولان حکومت عثمانیه ایدی . .

عبدالحمیدك قانلی سیاستی یوزندن وقوعبولان روم ایلیٔ شرقی اختلالنی متعاقب جسارتله‌نن بلغارلر، اوروپالیلره استناداً روم ایلی اموریله اشتغاله باشلادی . بو مقصد خائنانه‌لرینی قوه‌دن فعله کتیرمك ایچون برچوق قومیته‌لر تشکیل ایدییورلر. اکسارخلرك وپسقپوسلرك تلقیناتی ایله مکتبلرده ، کلیسالرده دینی وفکری برچوق تشویقاتده بولونیورلردی . بیك سکز یوز طقسان

درت سنه‌سندن اعتباراً ماکدونیا مسئله‌سی بلغارلری بالخاصه اشغال ایتمکه باشلامشدی .

برلین معاهده‌سی بلغارلری قزاندیردی !..

معاهده‌نك یکرمی اوچنجی ماده‌سنده دنیلیوردیکه : « اشبو عهدنامه ایله صورت مخصوصه‌ده اداره‌سی تعین اولنمایان روم‌ایلی ممالکی ایچون احتیاجات محلیه‌یه توفیقاً وپالکز کرید آطه‌سنه ویریلن ویرکو امتیازینی استثناءً بویله نظامنامه‌لر یاپیله‌جقدر . باب عالی هر ولایتده نظامات اساسیهٔ مذبوره‌نك تفرعاتی تنظیم ایچون قومیسیونلر تشکیل ایده‌جك وبونلرده اعضانك قسم کلیسی اهالیٔ محلیه‌دن اوله‌جقدر .

بو قومیسیونلرك یاپه‌جقلری لایحه‌لر باب عالی‌یه تقدیم اولنه‌جق وباب عالی بونلری موقع اجرایه وضع ایتمزدن اول روم‌ایلی قومیسیوننك رأیی صوره‌جقدر »

بوماده باب عالی‌یی هر طرفدن باغلادی . حکومت عثمانیه هر خصوصده اسلاملری ازمکه مجبور ایدلدی . . .

بلغارستانده چوریلان فرلداقلر !..

ماکدونیا کویلیلرندن برچوغی کوردکلری تشویق اوزرینه بلغارستان پرنسلکنه التجا ایدییورلردی . بونك اوزرینه بلغارستانده حمایه جمعیتلری تشکیلنه قرار ویرلدی. برمدت صکره

(ماکدونیا — ادرنه) جمعیتی نامیله برجمعیت تشکیل ایدلدی .
(١٨٩٤)

بوجمعیتك وظیفه‌سی ممالك عثمانیه‌ده بولنان بلغار آیالتلرینه مختاریت اداره اعطاسنی تأمین ایتمك ، دوچار تضییق اولان ماکدونیا بلغارلرینی حمایه ایتمك واونلرك محافظهٔ حقوقی ایچون اوروپالیلرك مداخله‌سنی استحصال ایتمكدی .

قومیته‌نك مرکزی صوفیه‌ده ایدی . اسلاملرك محوی اوغرنده فرلداقلر ، قانلی سیاستلر اوراده دونیور. صکره بوتون دهشتیله روم ایلی بلغارلرینه سرایت ایدییوردی . قومیته‌نك پولتیقه‌سی بیك سکز یوز طقسان طقوز سنه‌سنه قدر صوفیه حکومتنك وصایاسنه تبعاً غایت حلیمانه بر صورتده دوام ایتدی.

اصلاحات پرده‌سی آلتنده ، اختلالجیلر ، باربارلر ، خونخوارلردوری

بلغارستانه التجا ایدن ماکدونیالیلر ایله بلغار اردوسی ضابطانی اره‌سنده داها زیاده شدت طرافداری برفرقه وجوده کلدی . ایلك دفعه اولمق اوزره ملازم بوریس صرافوف منلك اوزرینه شدتلی بر هجوم ایدرك شهری برقاچ ساعت قدر ید اشغالنده بولندیردی . (١٨٩٥)

صرافوفك بو جانوارجه صالدیرمه‌سنه قارشو « عبدالحمید »

حکومتی سس چیقارمدی. بوندن صکره فلاکت کندینی کوسترمکه باشلادی .

صرافوف « منلك » وقعه‌سندن صکره دیکر قومیته‌لر اره‌سنده بویوك بر شهرت قزاندی . بلغارلره جسارت کلدی ...

حکومت ایچنده حکومت

زواللی اسلامیت ! استبدادك ، مظالمك ، وحشتك، سفالتك اك آجی کونلرینی یاشارکن ؛ روم ایلینده نه‌لر اولییوردی . صوفیه‌ده قوریلان قومیته مجلسی ، روم‌ایلی طاغلرینه، ماکدونیا صولرینه قدر توسع ایتدیرلمشدی ..

بیك سکز یوز طقسان طقوزسنه‌سنده ماکدونیا بلغارلری اختلاله حاضرلنیور ، کویلیلری تشویق ایدییورلردی . قومیته‌نك ایلك اجراآتی (بلغارلرك حرکاتنی عثمانلیلره افشا ایدییور) دیه براولاح معلمنی قتل ایتمك اولدی .

داخلیه‌نك اداره‌سی التنده مرکزی سلانیك اولمق اوزره ماکدونیاده‌کی قومیته‌نك تشکیلات داخلیه‌سی تنظیم ایدلدی .

تشکیلات مذکوره موجبنجه سلانیك ، مناستر ، اسکوب، سیروز ، درامه ، استرومجه ، منلك ادرنه کبی سکز اختلال منطقه‌سنه تقسیم ایدلدی . هر سنجاق ایکی قضایه منقسمدی . بونلردن باشقه اوچ اعضادن مرکب بر تفتیش قومیته‌سی واردی.

تفتیش قومیته‌سنك باشلیجه وظیفه‌سی مأمورین عثمانیه‌نك احوالنی تفتیش ایتمکدی .

ایشته بوصورتله حکومت عثمانیه داخلنده خفی بر حکومت وجوده کلدی . . .

روم ایلیده قومیته اوجاقلری تأسیس ایدیلیرکن « عبدالحمید » طرفداری گچینن غزته‌لرده (سایهٔ شاهانه‌ده اسایش برکمال!..) دیه ستونلر دولوسی یازیلر یازاردی .

باشده‌کی سیاسیون ایسه ، منفعت شخصیه‌لری اوغرنده قوجه برملت عثمانیه‌یی کوز کوره ، اضمحلاله ، قراکلقلره سوروکلیورلردی .

زواللی وطن قومیته یتاغنه دونمشدی .. هله اسلامیت ، برطرفدن ماکدونیا قومیته‌لرینك دیکر طرفدن ایسه استانبول مرتکبلرینك بازیچه‌سی اولمشدی .

عبدالحمید ، ییلدیزك ، او بایقوش یواسنك سفاهتلری ایچنده یاشارکن ، کور اوله‌سی وکلا ، ملتدن غصب ایتدکاری پاره‌جقلرله بك اوغلی رزالتخانه‌لرنده ، وقتلرینی کچیریرکن ، زواللی روم ایلی ، بدبخت تورکلك . . . آتشلر ایچنده یانیوردی .

قومیته‌لر اره‌سنده اختلاف

اولاح معلمنك قتلی اوزرینه صرافوف قاتل صفتیله استعفا

ایتدی . یرینه معلم میخالووسکی ایله جنرال زونجه‌ف رئیس اولدی . بو مسئله اوزرینه قومیته ایکی‌یه آیرلدی .

استعفا ایدن صرافوفلك اداره‌سنده باشقه بر قومیته تشکیل اولندی . باشقه‌جه بر پروغرام تنظیم ایدلدی . هر ایکی قومیته ماکدونیانك محوی فکریله چالیشیوردی . یالکز، پروغراملرنده آیریلق واردی . میخایلووسکی زونچه‌ف قومیته‌سی بلغارستان امارتنك پولتیقه‌سنه دها موافق برصورتده حرکت ایدییوردی .

صرافوف ایله طرفداری ایسه اختلال ایله تأمین مقصده چالیشیورلردی . میخایلووسکی قومیته‌سنك الك برنجی املی دول معظمه‌نك مداخله‌سنی جاب ایله، مقصدی تأمین ایتدیرمکدی .

قانلی اختلاللر ..

ایکی قومیته ارەسنده اختلاف کیتدکچه کرکینله‌شیوردی . نهایت، ایش آلولندکچه، آلولندی . قانلی اختلاللره سبب اولدی . (۱۹۰۲) سنه‌سنده باشلایان چارپشمه‌لر (۱۹۰۳) اختلالنی دوغردی . میدان سیاست ماکدونیا اوواسی، مسکن شقاوت‌ده، روم ایلی طاغلری اتخاذ ایدلدی .. ایلك بومباسلانیت محیطنده پاتلادی . ماکدونیاده رسماً حکومت اختلالیه تأسس ایتدی .. چته‌لر طاغلره چکلدی . کویلر، باصقین ایدیله‌رك

زوالی اسلامجقلر ! .. قویون سوریسی کبی قتل ایدیلیوردی .
قومیته‌یی تعقیبه کیدن عساکر عثمانیه‌یه (حیاً دردستیله مرکزه
اعزامی ! ..) مآلنده تلغرافلر « صاقین ، اینجتمه‌یکز ! » دیه
آیروجه شفره‌لر ویریلیوردی . بیچاره عسکرجکلر ! تعرضلره ،
تحقیرلره هدف اولیورلردی ..

سلانیکده باشلایان اختلال ، بوتون روم ایلنه سرایت ایتدی .
هر کون ، هر دقیقه اسلام قانی دوکلیور ، جانوارجه صالدیرمه‌لر
وقوعه کلییوردی .

بلغار اکسار خلقنک ، روم پطریقلکنه قارشی قازاندیغی
فائقیتک انتقامنی المق ایچون تسالیاده حاضرلنان روم چته‌لری ،
ماکدونیایه کچدی . شمال طرفلرده‌کی سنجاقلرده صرب
چته‌لری پیدا اولدی . فقط بونلر صرافوف قومیته‌سنک ایقاع
ایلدیکی جنایتلر ، اجرا ایتدیکی دهشتلر هپسنه غلبه ایدییوردی .
ماکدونیانی جسیم بر شبکهٔ اختلال قاپلادی . عثمانیلرلک
حاکمیتی یالکز شهرلره منحصر قاله‌رق ، قوجه صحرالره اوتوز
بیک اختلالجی حاکم کسلدی ..

بلغارستانک وضعیتی ودول معظمه

حکومت عثمانیه‌یی ضعیف دوشوره‌جک اولان بو اختلا -
للردن ، بلغارستان ممنون بولنیوردی . حکومت عثمانیه ایله

مقارنت اوزره یاشادیغنك سببی اوروپا قابینه‌لرینك وصایاسنه اتباعاً ایدی ..

١٩٠٣ – ١٩٠٤ سنه‌لرنده سیاست بسبتون دکشدی . آتشلر ایچنده یانان ماکدونیا ؛ ایجه برمدت سکوته‌واردیرلدی. عمومی اختلال ممکن مرتبه برطرف ایدلمشدی . مختلف ملیتلر اره‌سنده اخذ انتقام محاربه‌سی باشلادی .

تمام اوچ سنه دوام ایدن بومجادله ماکدونیایی ال قانلر ایچنده براقدی .

بلغارلرك تکرار ایاقلنمسی اوزرینه‌ده (١٩٠٥) سنه‌سنده اوروپا حکومتلری اصلاحات اجراسی ایچون مداخله‌یه‌باشلادی. اوروپالیلرك اصلاحات صلحپرورانه‌سنه قارشی بلغار قومیته‌لری اختلالدن واز کچدی. بلغارلرك سکوتی دیکرچته‌لرك قوتلنمسنه سبب اولدی . چونکه هرکون قومیته‌لرینی تزییده اوغراشیورلردی .

اوروپالیلرك هر مداخله‌سنده اصلاحات پولتیقه‌سی میدانه چیقاردی . بلغارلر ، اوروپانك مداخله‌سنی بکلرکن، بلغارستانك سلانیك مأمور تجاریسی ترکیه‌ده‌کی خرستیانلرك احوالی حقنده برلین معاهده‌سنك یکرمی اوچنجی ماده‌سنه کوره‌رك بر اثر نشر

ایتدی . بوندن مقصدی ، ملتداشلرینك رفاه حالنه چالشمقله برابر عثمانلی مأمورلرینك تنقیص نفوذینه بادی اولمقدی . بوتون بلغارلرك ماکدونیا اختلالی اثناسنده طلب ایتدکلری شیٔ ، استانبول قونفرانسی ، برلین معاهده‌سی « ١٨٩٦ » اراده‌سی احکامنه نظراً اصلاحات اجرا ایتدیرمکدی .

١٨٩٥ — ١٨٩٦ ارمنی بحرانی اوزرینه دول معظمه اصلاحات ایچون برلایحه قلمه آلدی . دولت ؛ پك مشکل بر موقعده قالمشدی . چونکه ، حادثات بربرینی ولی ایدییوردی . ماکدونیا مسئله‌سی ، ارمنی بحرانی ...

ماکدونیا اختلاللرینه اك زیاده علاقه‌دار اولان روسیه و آوستریا حکومتلری ایدی . بوحکومتلر اون سکزنجی عصردن بری بربرینه‌رقابت ایدرجه‌سنه چالیشیورلردی . برچوق دفعه‌لر موقت ائتلافنامه‌لر عقد ایتمشلردی . اختراصات ذاتیه‌لرینی بر درلو تسکین ایده‌میورلردی .

١٨٩٧ سنه‌سنده عقد اولنان بر ائتلافدن صکره روسیه اوستریا مجارستان حکومتلرینك وظیفه‌سی حرکات اختلالیه‌یه نهایت ویردیرمك ، بالقان حکومتلرینك مداخلاتنه میدان ویرمه‌مك ، اصلاحات لایحه‌سی تنظیم ایدرك عبدالحمیده قبول ایتدیرمك ، ماکدونیا اهالیسنك احوالنی اصلاح ایدرك مملکتك

تأمین سکوننه غیرت ایلمکدی .

بوتون دول معظمه قابینه‌لری باب عالی ایله بلغارستان امارتنه اعتدال وبصیرتله حرکت ایتملرینی توصیه‌دن حالی قالمادی. فقط بو اثناده ماکدونیا اختلاللری بر قاتدها شدت پیدا ایتدی . فرانسه‌نك جنرال قونسلوسی موسیو ستەغ ، موسیو دلقاریه یازمش اولدیغی راپورلرنده اصلاحات حقنده بر پلان تنظیم ایتمشدی . بو پلانده ، اول امرده ژاندارمه‌لرك اصلاحنی، عشر تحصیلندن طولایی وقوع بولان سوء استعمالاتك ازاله‌سنی ایلری‌یه سوریوردی . بو اثناده اوروپا حکومتلری ماکدونیاده لزومی اولان اصلاحاتك اجراسی ایچون اوستریا ایله روسیه‌یی کاملاً سربست براقدیلر .

باب عالی ، حسین حلمی پاشا و عبدالحمید

باب عالی ، اوروپانك روم ایلیده مداخلاتده بولنه‌جغنی اکلار اکلماز درحال ایشه باشلامغه تشبث ایتدی .

١٩٠٢ سنه‌سنده عبدالحمید ماکدونیا احوالنی روسیه واوستریادن اول اصلاح ایتمك ایستدی .

ولایات ثلثه‌یه برمفتش تعیین ایدرك دوچار اوله‌جغی صدمه‌دن کندینی قورتارمق ایستدی. وبوکادائر برتعلیماتنامه نشرایتدی. مفتشلکه تعیین ایدیلن ذات حسین حلمی پاشا ایدی .

حسین حلمی پاشا سلانیکه کلدیکی زمان ، ما کدونیاده غایت هیجان انکیز وقایع جریان ایدییوردی . حسین حلمی پاشا ؛ کیجه کوندوز چالیشیور ، غیرت ایدییور ، اوروپالیلره قارشو ظواهری قورتارمق ایستهیوردی .

حسین حلمی پاشانك باشلیجه ارزوسی حکومت حاضرهیی اصلاحه چالشمق ایدی. فقط، تبدیل ایدهمیوروایدهمزدیده...

ماکدونیا اختلالی کیتدکجه بوییور، اطرافی صارییوردی . اره یرده أزیلن هپ اسلاملر ایدی . .

برمدت بالقان قابینهلری ایله مفتشلك آرهسنده ائتلاف حاصل اولدی ..

ماکدونیایی هر طرفدن اختلال قاپلامشدی . قومیتهلرك قانلی اختلاللری کافی کلمیورمش کبی برده آرناوودلق عصیانی باش کوستردی .

عبدالحمید ، آرناوود قومیتهلرینه سس چیقارمیور ، مکافاتله اوکنی آلمغه چالیشیوردی .

حسین حلمی پاشانك موقعی تهلکهده ایدی ! سلانیکده هردرلو وسائطدن محروم ، هیچ برشی یاپمغه مقتدر اولهمیوردی.

صوفیهده موسیو دانهفك ریاستی التنده بولونان قابینه افکار عمومیهنك تضییقی ایله رأس کاردن چکلدی .

بونك يرينه ماكدونياليلر حقنده دها زياده مدافعانده بولنمغه متمايل اولان استانبولويستلر رأس كاره كچەرك كمال سرعتله استحضارات عسكريەده بولونيوردى .

او ، ياز هپ بويله قورقو ايله كچدى ...

حسين حلمى پاشا ، باب عالى‌يه هركون احوالك فنالغندن بحث ايله راپورلر ويرييور ، دردينى تيمسه‌يه ديكلته‌ميوردى .

اوروپاليلر طرفندن ماكدونيانك انقراضى امضالنيركن ؛ عبدالحميد ، ملتك قانلى اعدامنى تنظيم ايتمكله مشغولدى ...

ماكدونيايه خرستيان بر والينك تعيينى قرارلشديرلدى . يالكز ، اوروپا قابينه‌لرى اره‌سنده اختلاف واردى . باب‌عالى، كنديسنى بيله تسليم ايتمكدن اوتانمايوردى. واليدن باشقه‌حكومت عثمانيه طرفندن مقدار كفايه‌ده اوروپالى‌ضابط وكوچك‌ضابطلر تعيينى‌ده تكليف ايديليوردى ..

عبدالحميد ، ايشك فنايه‌واره‌جغنى اكلادى. بعض تعديلاتله، اوته‌دنبرى حاضرلنان پروغرامى قبول ايتدى . بونك اوزرينه روسيه واوستريا حكومتلرى جسارتلنه‌رك ، روسيه‌نك بيروت قونسلوسى موسيودومه‌ريك ايله اوستريا مجارستانك سابق‌اودەسا قونسلوسى مأمور ملكى اولمق اوزره تعيين ايتديرلدى .

باب عالينك ، نفوذى ، حيثيتى هيچ مثابه‌سنه ايندیرلدى .

بو فلاكته قارشو عبدالحميدك ، قلبی متأثر بيله اولميوردی .

تعيين ايديلن مأمورلر سلانيكده حسين حلمی پاشانك يانـنده چاليشيورلری . بر مدت صكره ، ژاندارمه‌يی اصلاحه مأمور اجنبی ضابطان مسئله‌سی‌ده قاريشدی . يواش يواش هر شی قبول ايديليوردی .

ايتاليالی، بلچيقالی جنراللر تعيين ايدلدی. اجنبی عسكرينك كيرمسنه آز بر وقت قالمشدی .

، ملت ينه اويوييور ، هپ اويوييور. سس چيقارمه‌يوردی. امان ياربی ! بر قاچ خائنك يوزندن قوجه بر عثمانلی حكومتی اسير ايديليوردی ...

عثمانلی ضابطانی و چته‌لر .

١٩٠٤ سنه‌سندنبری بلغار چته‌لری ابراز شدت ايتمكدن صرف نظر ايلمكه قرار ويرمشلردی . اكر صرب ويونان چته‌لری‌ده بو حالدن استفاده ايده‌رك يكديكريله چاليشمامش اولسه‌لردی . ماكدونيانك صلح ومسالمتی دها زياده ترقی ايده‌جكدی .

بلغارلر اوروپا قابينه‌لرينك وصاياسنه اتباعاً سكوت ايدييور، نتيجه‌يه انتظار ايدييورلردی . فی‌الحقيقه بلغار چته‌لری رؤساسندن برچوقلری عثمانلی ضابطانك غيرتی سايه‌سنده تلف

فرار ایدییورلردی . بوکاده الك زیاده فرانسزجه‌یه وقوف ، فرانسز عاداتنه اطلاع سبب اولیوردی .

فرانسز طوپراغی عثمانلی کنجلری ایچون بر ملجأ حریت ایدی . وطنك منافعنی دوشونن کنج عثمانلیلر المانلرك ترقیاتنی تقدیر ایدییورلر و بر کون کلوب وطنك منابع حیاتیه‌سنی المان پولتیقه‌سنك قورتاره‌جغنی پك امین بیلیورلردی .

مالیه‌ده ، کمرکلرده ، نافعه‌ده الك مهم مأموریتلر فرانسزلرك آلنده ایدی .

عبدالحمید وطنك منابع ثروتنی قورودتان بو سیاست غریبه‌یه واقف اولدیغی حالده منافع ذاتیه‌سنی تأمین ایچون بونلرك هپسنه مساعده ایدییوردی .

ممالك عثمانیه‌نك تجارتندن اجنبیلر حصه‌مند اولیور ، عثمانلیلر عبدالحمیدك مظالم واستبدادی آلتنده عاطل بر حالده یاشایوردی . مملکتده فکر تجارت همان مفقود ایدی . شرکت تشکیلی منع ایدلمشدی . الك مهم امتیازلر ، مابین ارکان مأمورینی طرفندن استحصال اولنیور .. بیکلرجه لیرا مقابلنده اجنبیلره صاتیلیوردی . عبدالحمیدك مابینجیلری بیك درلو معاملات تجاریه‌ده بولنیورلردی .

حتی ، مابینجیلرك اوشاقلری بیله حصهٔ رشوتله کوشکلر

یاپدیرمغه موفق اولیورلردی .

ایشته . عبدالحمید وطنك منابع ثروتنی بو صورتله محو ایدییور ، ملتی آچ ، سفیل ، براقیوردی .

یکی فکر ناصل اویاندی ؟

منابع ثروتمزك اجنبی اللرنده قالمسی ، ملتك یار استبداد وجهالت التنده یاشاماسی ، حیثیت عثمانیه‌نك اوروپاوحتی انسانیت نظرنده هیچ منزله‌سنه تنزل ایتمسی آثار غربیه ایله تنور ایدن کنجلری صوك درجه دلخون ایدییوردی .

داها سلطان عبدالعزیز دورنده‌شناسی، کمال بك ، ضیا پاشا، مصرلی مصطفی فاضل پاشا کبی وطن خلاصنی بوتون صمیمیت قلبیه‌سی ایله ارزو ایدن ، آثار واشعاری ایله قلب ملتده وطن حسی ، وطن محبتی اویاندیرمغه چالیشان بویوك آدملر اوروپایه فرار ایتمشلر ، اوراده غزته‌لر نشر ایدرك، اثرلر تألیف ایلیه‌رك وطنلرنده دوغریدن دوغری‌یه نشر ایده‌مدکلری افکار وطنپروزانه‌یی اوروپانك سینهٔ حریت پرورانه‌سنه التجا ایدرك نشره باشلامشلری .

کنج ترکلرك یعنی یکی عثمانلیلرك غایهٔ املی وقتیله مدحت پاشا طرفندن عبدالحمیده اعلان ایتدیریلان ۱۸۷۶قانون اساسیسنی مملکتك وزمانك احتیاجاتنه داها موافق اولمق اوزره اعلان

فرار ایدییورلردی . بوکاده اك زیاده فرانسزجه‌یه وقوف ، فرانسز عاداتنه اطلاع سبب اولیوردی .

فرانسز طوپراغی عثمانلی کنجلری ایچون بر ملجأ حریت ایدی . وطنك منافعنی دوشونن کنج عثمانلیلر المانلرك ترقیاتنی تقدیر ایدییورلر و بوکون کلوب وطنك منابع حیاتیه‌سنی المان پولتیقه‌سنك قورتاره‌جغنی پك امین بیلیورلردی .

مالیه‌ده ، کمرکلرده ، نافعه‌ده اك مهم مأموریتلر فرانسزلرك ألنده ایدی .

عبدالحمید وطنك منابع ثروتنی قوروتان بوسیاست غریبه‌یه واقف اولدیغی حالده منافع ذاتیه‌سنی تأمین ایچون بونلرك هپسنه مساعده ایدییوردی .

ممالك عثمانیه‌نك تجارتندن أجنبیلر حصه‌مند اولیور ، عثمانلیلر عبدالحمیدك مظالم واستبدادی آلتنده عاطل بر حالده یاشایوردی . مملکتده فکر تجارت همان مفقود ایدی . شرکت تشکیلی منع ایدلمشدی . اك مهم امتیازلر ، مابین ارکان مأموری طرفندن استحصال اولنیور .. بیکلرجه لیرا مقابلنده اجنبیلره صاتیلیوردی . عبدالحمیدك مابینجیلری بیك درلو معاملات تجاریه‌ده بولنیورلردی .

حتی ، مابینجیلرك اوشاقلری بیله حصهٔ رشوتله کوشکلر

یاپدیرمغه موفق اولیورلردی .

ایشـته ، عبدالحمید وطنك منابع ثروتنی بو صورتله محو ایدییور ، ملتی آچ ، سفیل ، براقیوردی .

یکی فکر ناصل اویاندی ؟

منابع ثروتمزك اجنبی اللرنده قالمسی ، ملتك یار استبداد وجهالت النده یاشاماسی ، حیثیت عثمانیه‌نك اوروپا وحتی انسانیت نظرنده هیچ منزله‌سنه تنزل ایتمسی آثار غربیه ایله تنور ایدن کنجلری صوك درجه دلخون ایدییوردی .

داها سلطان عبدالعزیز دورنده‌شناسی ، کمال بك ، ضیا پاشا ، مصرلی مصطفی فاضل پاشا کبی وطن خلاصنی بوتون صمیمیت قلبیه‌سی ایله ارزو ایدن ، آثار واشعاری ایله قلب ملتده وطن حسی ، وطن محبتی اویاندیرمغه چالیشان بویوك آدملر اوروپایه فرار ایتمشلر ، اوراده غزته‌لر نشر ایدرك ، اثرلر تألیف ایلیه‌رك وطنلرنده دوغریدن دوغری‌یه نشر ایده‌مدكلری افكار وطنپروانه‌یی اوروپانك سینهٔ حریت پرورانه‌سنه التجا ایدرك نشره باشلامشلردی .

کنج ترکلرك یعنی یکی عثمانلیلرك غایهٔ املی وقتیله مدحت پاشا طرفندن عبدالحمیده اعلان ایتدیریلان ١٨٧٦ قانون اساسیسنی مملکتك وزمانك احتیاجاتنه داها موافق اولمق اوزره اعلان

ایتدیرمکدی .

یکی عثمانلیلرك بوفکرلری اوروپاجه مظهر تقدیرات اولدیغندن فرانسز غزته‌لرندن بعضیلری ؛ « کنج ترك فرقه‌سی استقبالك حاکمی و عبدالحمیدك یکانه وارثیدر ! » دییورلردی .

عبدالحمید ، بو افکار ایله پرورده اولان کنجلری حیوانلر منزله‌سنده عد ایدرك انلره ظلم ایدر ، تضییق ایلر ، ایچلرندن بیکلرجه‌سنی اولدیرتر ویا دکزلرده بوغدیردی . فی الحقیقه کنج ترکلر پارسده یاشایان بر فرقهٔ قلیله ایله عبدالحمیدك سرای حشمت واستبدادینی ییقمغه موفق اوله‌مامشلردی . فقط ارضروم ، بتلیس ، بغداد ودها سائر محللرده اویله فکرلر نشر ایتمشلردی که ، بو فکرلرك برکون کاوبده عبدالحمیدك اداره مشؤمه‌سنی بر بومبه تأثیریله برهوا ایده‌جکنه ، وطنك سمای صافی اوزرنده دولاشان مصائب استبدادی مذهز بر حریت کونشی ایله ناروماز ایلیه‌جکلرینه هیچ شبهه یوقدی .

بوکا موفق اولمق ایچون کنج ترکلرك منفای اختیاریده یاشامالری صوك درجه الزمدی .

١٨٩٤ سنه‌سنده وقوعه کلن ارمنی قتالی عثمانلی وطنپرورلرینی فوق العاده متأثر ایتمشدی . بالخاصه مکتبلرده تحصیل ایدن کنجلر بویله قانلی براداره آلتنده تحصیل کورمه‌نك تهلکه‌لی

بولنديغنى تقدير ايتمشلر، بونلردن مكتب طبيه‌ده تحصيل ايدنلردن درت كنج بر آره‌يه كله‌رك وطنك حال پريشانى دوشونمشلردى. بعده جمعيت تشكيلنى دوشونه‌رك ، (اتحـاد وترقى جمعيتى) وجوده كتيرمشلردى. بوندن صكره قوميته‌لر تشكيلنه چالشلدى. بوتون محله‌لرده شعبه‌لر تأسيس اولندى . رساله‌لر نشر اولنه‌رق اهـاليه توزيع ايدلدى. ايش بوراده‌يى بولدقدن صكره بر مركز عمومى تشكيلى قالدى . اوزمان كنج تركلرك حركاتنه مراد بك‌ده اشتراك ايلمشدى .

آرتق ، قوميته تشكيلاتى اكمال ايدلمش ديمكدى . جمعيت بوتون موجوديتيله چاليشيور. وطنداشلرينك فكرينى آچيوردى.

احمد رضا بك خداوندكار ولايتنده معارف مديرى ايدى. داها فضله تحمل ايده‌ميه‌رك پارسه‌فرار ايتدى . احمد رضا بكك فرارى عبدالحميدى چوق درجه قورقويه دوشوردى . احمـد رضا بكك فرارى جمعيتك برقاتدها قوتنى ارتردى .

اوروپاده برچوق وطنپرور كنجلرك سعى وغيرتيله ، يكى فكر ، هرطرفه يايلدى . اصل موفقيت اردويه بو فكرى صوقمقدى . اردو ، كنج تركلرك وداها دوغريسى « اتحاد و ترقى » جمعيتنك تلقيناتنى قبول ايده‌جك بر محيط مساعد حالنه كلمشدى .

منورالافکار ضابطان اتحاد وترقی جمعیتی ایله برلشدی .
اوچنجی اردو داها عسکره اردو منطقه‌لرنده بر « اتحاد و ترقی » جمعیتی تأسیس ایدلدی. اردونك بوصورتله ایشه باشلامسی صوك درجه جدی ایدی، بوجدیت کمال استقامتله محافظه اولنیور، اردو سایه‌سنده احراز شان وشوکت ایدن بوملتی ینه اردوسی قورتارمغه چالیشیوردی .

عبدالحمیدك صوك کونلری

اردوده کیتدکجه فعالیت، چوغالیوردی. همان بوتون ضابطان « اتحاد وترقی » جمعیتنه داخل ایتدیرلمشدی . ارتق عبدالحمیدك صوك کونلری ، استبدادك بیقلمه‌سی حلول ایتدیکنه هر کسده بر قناعت حاصل اولیوردی .

عبدالحمید ، اردوده حاصل اولان بو فکری درحال خبر آلدی . بو اندیشه‌لی خبر ، عبدالحمیدی دلی ایتدی . درحال استانبولده بر هیئت مخصوصهٔ تشکیل ایدرك سلانیکه کوندردی. هیئت سلانیکه کلنجه تحقیقات لازمه‌یه باشلادی . بو اثناده ضابطاندن برچوغی تحت‌الحفظ استانبوله کوندرلدی . ارتق تعقیبات بوتون دهشتیله دوام ایدییوردی . بو تعقیباته قارشو اوچنجی اردو ضابطانی آرتق فعلاً ایشه باشلامغه حاضرلنیوردی.

بو ضابطان ایچنده اڭ زیاده ابراز فعالیت ایدن و حقیق بر مجاهد حریت اطلاقنه سزاوار اولان برقاچ ذات واردی . انلرده ؛ قول اغاسی ایوب صبری ، ارکان حربیه بیکباشیسی انور قول اغاسی نیازی ، ارکان حربیه قائممقامی صلاح الدین بکلر دی . دیکر ضابطان وافرادده انلرك قهرمان بر رفیق مجاهدی ایدی . ایلك اول ایوب صبری ، صلاح الدین و نیازی بکلر جته لرله طاغه چیقه رق استحصال حریته قیام ایتدیلر . داها صکره بونلره انور بك ده التحاق ایتدی . بو حرکتی مدافعه ایچون اساساً صاغلام بر زمان حاضرلنمش اولدیغی جهتله هرکون باشـقه بر موفقیت کورلدی .

جسارت وعبودیتی عبدالحمید نزدنده مسلّم اولان برنجی فریق شمسی پاشا بوفرقهٔ حریتی تعقیبه مأمور اولدی .

جداً قهرمان بر ملازم ، وطنك حرابیسنه یورومك ایستین بو قوماندانی برقورشونله یره سردی . بوقورشون عبدالحمیدك تخت سلطنتی اساسندن صارصمشدی .

آرتق ، حریت فدائیلری ، سربست قالمشلردی . حرکات احرارانه هرطرفه سرایت ایدییور ، هر کس سنه لردنبری سورن بو ادارهٔ ظالمه دن قورتولمق ایچون قهرمان ضابطلریمزه التحاق ایدییوردی .

« اتحاد و ترقی » جمعیت محترمه‌سنك عبدالحمیده چكدیكی تلغراف بوتون وكلایی شاشیرتدی، عبدالحمید ، مشكل برموقعده قالمشدی .

مابین همایونده ایكی كیجه مجلس وكلا كیجه‌لری ساعت سكزلره قدر انعقاد ایتدی . عبدالحمیدك بوتون كیجه‌لری ألیم واندیشه‌لر ایچنده كچیوردی . فقط بو كیجه‌لر عبدالحمیدك صوك كسیال استبدادی ایدی . واقعا استانبولده كیمسه‌نك برشیدن خبری یوقدی ؛ فقط روم ایلنده حریت بایراقلری آچلمش . وطن عبدالحمیدك ظلمندن قورتولمشدی . ملتی دور شوكت وعظمتنده اوج بالای اقباله ایصال ایدن اردو ، شمدی حقیقةً وطنی استبداددن خلاص ایلمشدی ...

ایچمزده‌كی مفسدلر و بزلر .

بالقانلرده اجرای شقاوت ایدن قومیته‌لر ، بردن بره دوردی . هرطرف یكیدن جانلانمغه باشلادی . عثمانلی اردوسنك موجودیتنی حس ایدن چته‌جیلر ، درحال عرض مطاوعته قرار ویرمشلردی .

١٠ تموز انقلاب كبیری متعاقب بوتون قومیته‌لر بالقانلردن اینه‌رك عثمانلیلرك فرقهٔ حریتنه قارشی ممنونیتلرینی اظهار ایله‌دیلر . آرتق ، ماكدونیا حلیالری سوندی ، عثمانلیلر دیرلمشدی .

سنه‌لرجه ، ماكدونیانك انقراضی اوغرنده دوكیلن قانلر، یاپیلان وحشتلر ، هپسی بوشه كیتمشدی .. ظالم ، قان ایچیجی برحكومتك یرینه ، وطنك قدر وقیمتنی تقدیر ایدن « كنج ترك » حكومتی كلمشدی . . آه ؛ نه بویوك كون ایدی یاربی؟! یالكز اسلاملرك دكل ، بوتون عثمانلیلرك یوزلرنده بر بشاشت قلبلرنده بویوك برسونچ كوریلیوردی

مدنی یاشایان بوتون اوروپاقابینه‌لری كنج تركلرك موفقیتنی تقدیر ایدییوردی .

بالقان حكوماتی، تركلرك بویوك انقلابندن قورقمش، چیزیلن پلانلر یرتلمشدی . «اتحاد وترقی» جمعیتی بوتون قوتیله چالیشیور، وطنداشلرینك ایلریله‌مسی ایچون پك بویوك فداكارلقلرده بولنیوردی .

هر شیدن اول داخلی اصلاحاته احتیاج واردی . انقلابدن صكره ، اوته‌دن بری ملتك معصوم قانی ایچمكله لذت آلمش ، ایچمزده‌كی مفسدلر ، ینه راحت دورمادی ، هر كون فنا فنا تخملر صاچیلیور ، ملت زهرلر ییوردی . بو فنالقلره سببیت ویرن . هپ أجنبی پارمغی ایدی . وجدانی ناموسنی بر قاچ غروش مقابلنده اجنبیلره صاتان برطاقم بینمزلر، اویله فرلداقلر چویریوردیلرکه ، بوفكرلرك یقینلرده بومبا كبی پاطلایه‌جغنی

کندینی بیلنلر اکلامشدی . . . فنا فکرلرك ، ذهنلرك اك آجیلری ارناوودلق محیطنده سربلیوردی . معهود اسماعیل کمالك اثر تشویقیله « باشقیم » نامیله بر طاقم جمعیتلر ، فساد اوجاقلری تأسس ایدلدی . . . ترکلرك ، جمعیتك علیهنده پروپاغاندالر یاپلیور وطنك محوینه یورونیوردی . نهایت ، ملتك روحی وطنك امید یگانه‌سی اولان اتحاد وترقی دوشوریلدی .

عبدالحمیدك ، اسکی بندکانی بوندن فوق‌العاده ممنون اونیورلردی . ختی قوصوه اوواسنده عبدالحمیدك لهنده نمایشلر بیله یاپلدی . بوندن مقصدلری اتحاد وترقی جمعیتنی دوشرمك ایدی . .

روم‌ایلی طاغلرنده باشلایان نائرهٔ فساد وطنی هر طرفدن صارصدی . بوحالمزدن استفاده ایتمه‌یی قوران بالقانجیلر ، همان سلاحه صارلدی .

ارناوودلق عصیانی تسکینه چالیشیرکن ، حدودلرمز دوشمان عسکریله دولدی . تجربه‌دیده قابینه‌نك سیاست فوق‌العاده‌سی سایه‌سنده دوشمان عسکری استانبول قاپولرینه قدر دایاندی .

فنا فکرلرك ، شو نتیجه‌سی هرکسجه معلوم اولمشدی .

لكن ، قباحت كیمده ؟ . طبیعی كندی كندیمزده ! .. اتحاد وترقی جمعیتی دوشرمله‌لم دیه بوتون روم‌ایلی‌یی دوشردك بالقانجیلر كامل پاشانك همتیله سنه‌لردنبری چیزمش اولدقلری پلانی تطبیقه قویه‌رك آرزولرینه موفق اولمشلردی . .

بز ، عثمانلیلر ، هله اسلاملر باشمزدن چوق شی كچدیكی حالده هیچ بر درس عبرت چیقاره‌مدق . اعدامزی امضاله‌ین خائن اللری ، صافلغمز یوزندن القشلادق .

بزلر ، ینه بویله ئولو بر حیات یاشارسه‌ك ؛ ایچمزه كیرن خائن اللری قیرمغه قادر اوله‌مازسه‌ق بزم ایچون حیات ، مزار ، مزار اوله‌جقدر .

زواللی ، روم‌ایلیمزك كچردیكی فلاكتلره هپ كندیمز سبب اولدق .

دوشمانلریمزه قارشو برموجودیت كوسترمك ، انسانجه یشامق ایسته‌یورسه‌ق جانسپارانه فداكارلق كوسترمه‌لی‌یز . اسلامیت ، عثمانلیلق ، توركلك هپ بزم سعیلرمزی بكلیور . عاقل بر اداره ، متمادی ، عصبی بر چالیشمه آنجاق بزی قورتاریر .

جنوره‌ده تحصیل

رهبری

بوتون حاصلاتی جنوره تورك يوردینه تخصیص ایدیلن بو قیمتلی کتاب یوردك تورك کنجلرینه عائد قیمتلی بر هدیه‌جکیدر. آوروپاده تحصیله احتیاجمزی نقدیر ایتمه‌ین کیم وار؟ یورد ایشته اسویچره‌نك بویك آسوده وعملی آغوشنی تورك وعثمانلی وبوتون اسلام کنجلرینه توصیه ایدییور . اسویچره‌ده تحصیلك هم داها اوجوز وهم داها اخلاقانه اولدیغی مسئله‌سنی اورته‌یه سوردکدن صوکرا مؤسسه‌لرك قیمت علمیه‌سنی اکلانیور .

جنوره‌ده تحصیل رهبری ، جنوره‌یه نصل کیدیلدیکنی، قاچ غروشله اوراده کچنمك ممکن اولدیغنی و کنجلرك جنوره‌ده‌نه کبی حمایه‌لره مظهر اوله‌جغنی پك واضح ورقملرله سویلیور . حتی جنوره‌ده تورك یوردی ابتدائی تحصیلی کورەجك کنجلری بیله ناصل حمایه ایده‌جکنی بو رهبرده یازییور . رهبرده تفصیلات ویریلن مکتبلر شونلردر :

ابتدائی مکتبلر، تالی مکتبلر ، کنج قیزلر مکتبلری، مسلك مکتبلری ، قوللژ، سنت انتوان، دارالفنون ، طب مدرسه‌سی ،

صندق مدرسه‌سی ، دیشجی مکتبی ، کیمیا مکتبی ، تجارت مدرسه‌سی ، صنایع مکتبی ، صنایع اعمالیه مکتبی ، معمارلق ومهندسلك مکتبی ، ماکنه شعبه‌سی ، عملی الکتریق وتطبیقی میخانیك شعبه‌سی ، صنایع نفیسه مکتبی ، عالی تجارت مکتبی ، موسیقی دارالتعلیمی ، ساعتجیلك مکتبی ، باغچوان مکتبی ، ژان ژاق روسو مؤسسه‌سی . تعلیم وتربیه مکتبی ، گنج قیزلره مخصوص پانسیونلر .

کتابك فیئاتی ٣ غروشدر . درونده یاپیه قوشه اوزرینه طبع ایدیله‌رك تابلو صورتنده جلده علاوه ایدیلمش متعدد رسملر واردر . طوپدن ویراکنده صاتیلان یر :

باب عالی قارشیسنده ٤٩ نومرولو احمد عاکف چفتجی کتابخانه‌سی در

فنی

عملی آریجیلق

طوپراق مجموعه‌سی سر محرری ولوره‌ن آریجیلر جمعیتی اعضاسندن ع . فرید بکك بو قیمتلی أثری مملکتمزده نشر ایدیلمش یگانه بر آریجیلق کتابیدر . عملی آریجیلق آری‌یی ، بالی ،

قووانلری، یکی آلتلری ، بال تجارتنی اوزون اوزادی یه یازدقدن وبر چوق شکللر ورسملر ایله ایضاح ایله‌دکدن صوکرا نهایتنه هر آی باشی آریلره باپیله‌جق عملیاته دائر بر قسم علاوه أیله‌مشدر.

آریجیلغك نه قادار قولای وعین زمانده نه‌قادار فائده حصوله کتیریر بر ایش اولدیغنی بیلمه‌یه‌ن وارمیدر ؟ فقط مع التأسف مملکتمزده بر طاقم کهنه وعادی اصوللرله بو صنعت ، انکشاف ایده‌جکی یرده ئولویور . آوروپادن بر کوزل چرچیوه ایله کلن بال قیمتلی ایکن ، هر یرده آرانیرکن ، بزم باللریمزك کیمسه یوزینه باقمیور . هرشیده اولدیغی کبی بالجیلقده‌ده تجدد وترقی یك لازمدر . سز بو تجدد ناصل اوله‌جق ، اوکره‌نمك ایسترسیکز ده‌کلمی ؟ بو حالده فنی وعملی آریجیلغی هر حالده اوقویکز .

فنی وعملی آریجیلق زراعت وتجارت نظارتنك ٢٠ تشرین اول ٣٢٨ و ٣٤١٦٣ نومرولو تعمیمی ایله زراعت مکتبلرینه قبول وتوصیه ایدیلمشدر. کذا زراعت وتجارت نظارتی آریجیلغك فناً تعمیمی ایچون بر چوق نسخه‌لرینی اشترا ایده‌رك ولایاته کوندرمشدر . ایشته زراعت وتجارت نظارتنك‌ده مظهر تقدیری اولان بو اثر نفیس طبع اولونمش ودرونن‌ده بر چوق رسملر بولونمش اولدیغی حالده هر بر ایچون (١٠٠) پاره‌در. باب عالی قارشیسنده ٤٩ نومرولو جفتجی کتبخانه‌سنه مراجعت ایدیکز .

یکی فکر

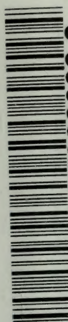
مملکتمزده یگانه بر تربیه‌وی مجموعه‌در . یکی فکر ۳۲۷ سنه‌سنده مناسترده تأسس ایتمش ومناسترك اشغالندن اولنه قادار اوراده منتظماً چیقمشدر . یکی فکر بوتون نسخه‌لرنده ملی تربیه‌یی، حیات استقلالی ، کندی کندندن مسئول بر طرز تربیه‌یی مدافعه أیله‌مش ومکتبلره زراعتك کیرمه‌سنه چالشمشدر . یکی فکر ، فرانسز اصول تربیه‌سنك اك بویوك علمدار یدر ؛ ملی تربیه دینلکله یکی بر تورك تربیه‌سی أساسلرینی دوشونویورسه‌ده، آنغلوساقسونلرك متکون و متعالی تربیه‌سندن واسع مقیاسده استفاده‌یی هیچ بر وقت اونوتمه‌یور .

یکی فکر شمدی‌یه قادار اك چوق معلملر ودار المعلمین طلبه‌لری و کنجلر آراسنده یاشایه‌رق مقصدینه وصوله چالشمشدر . گچن شباط ابتداسندن بری منتظماً استانبولده چیقان بو ملی مجموعه شیمدی داها بویوك بر رغبته نائل اولویور . مکتبلر هیئات تدریسیه‌سندن، کرك مملکتمزده وکرك آوروپاده بولونان وطنداشلرمزدن کلن مکتوبلر دائما طرز مساعی‌یی تقدیر ایتمکده‌در .

یکی فکر ، غایت نفیس کاغد اوزرینه طبع ایدیلوب رسملی و ۳۶ — ۵۰ صحیفه مجلد چیقار . سنه‌لك آبونه‌سی هر یر ایچون ۱۳ غروش ، روسیه ایچون ۱,۵ روبله‌در . بهر صایسی ۵۰ پاره . کرك آبونه اولمق وکرك یرا کنده آلمق ایچون باب عالی جاده‌سنده ٤۹ نومرولو جفتجی کتبخانه‌سنه مراجعت اولونمالیدر .

طوپراق مجموعه‌سی

قیمتلی بر زراعت مملکتی اولان وطنمزك زراعته دائر مجموعه وغزه‌ته‌لرجه نه قادار نقصان اولدیغی معلومدر. «طوپراق» ایشته بو بوشلغی املا ایدییور. «طوپراق» زراعت وزراعته متعلق تجارت مباحثی ایله اشتقال ایدوب مملکتمزك اك بویوك محررلرینه، متخصصلرینه یازدیرر. طوپراغك مباحثی شایان دقتدر: «طوپراق»، طوپراغك اصلاحی، اصول زرع و حصاد کبی عمومی زراعت، آریجیلق سوتجیلك، قونسروه‌جیلك، صوئوق‌هواجیلك، طاووقجیلق، بوجکجیلك، باغجیلق، فدانجیلق، باغجوانلق، وکرمنجیلك، انشاآت زاعیه، زراعت ماکنه‌لری، اقتصاد زراعی، اجتماعیات زراعیه، تجارت، اقتصاد تجاری، محصولات ومخرجلری، سؤاللره جوابلر، هردورلو ما کنه وتخم سپارشلرینی آوروپا ومحلندن جلب ...» شیمدیلك آیده بردفعه چیقان بویوك قطعه‌ده یکرمی صحیفه‌لق بورسملی مجموعه‌نك سنه‌لك آبونه‌سی هر کسك اشترا ایده‌بیلمه‌سنی تأميناً یالکز (١٠) غروشدر. بهر صاییسی بر غروشدر. محل اداره ونشری: بابعالی قارشیسنده ٤٩ نومرولو چفتجی کتبخانه‌سی.

Lutfi, Behram
Kanlı Kitab